

TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓ THAIFÖLDÖN ^{1/}

Chun Prabhavi-vadhana

Thaiföld

Thaiföld - a régebbi nevén jobban ismert Sziam - jelenleg még mezőgazdasági ország, bár az utóbbi években az ipari fejlődés is komoly mértékben növekedett. Az ország fejlődését meggyorsító tudományos kutatás jelentőségét a kormány teljes mélységében felismerte és az ennek érdekében tett első fontos intézkedése a Thaiföldi Országos Kutatási Tanács létrehozása volt, amely a későbbiek során a tudománypolitika területén a kormány közvetlen tanácsadó testületévé vált.

Az Országos Kutatási Tanács azt javasolta, hogy a kormány ezen a területen további két fontos intézkedést tegyen. Az első javasolt lépés a Thai Országos Dokumentációs Központ létrehozása volt, amelynek fő feladata az összes dokumentációs szolgáltatás elkészítése és az országos tudományos könyvtár szerepének ellátása.

A másik fontos javaslat a Thaiföldi Alkalmazott Tudományos Kutatások Tanácsának megalakítására vonatkozott, amelynek - mint félig kormányzati szervnek - az lenne a feladata, hogy az alkalmazott tudományok területein országos kutatóintézeteket létesítsen.

Érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy az Országos Kutatási Tanács a megfelelő rendben kérte a két tervezet elfogadását. Lényeges, hogy a Dokumentációs Központ felállítása megelőzze a kutatási tevékenység kibővülését, hiszen a folyamatos és fejlődésben lévő kutatómunka nagyon hátrányos helyzetbe kerülne az országban, ha a tájékoztatás nyújtotta korszerű lehetőségeket nélkülözni volna kénytelen.

Az új kutatóintézetek tervei és programjuk még megvalósulásuk előtt igénylik egy dokumentációs központ hatékony szolgáltatásait. A kutatási program reális alapokról csak ilyen feltételek mellett indulhat.

^{1/} A thaiföldi Országos Dokumentációs Központ igazgatójának a UNESCO Bulletin for Libraries /31.k. 3.sz. 1967.jul.-aug./ c. folyóiratban megjelent angol nyelvű cikke fordítása. Fordította: TEREBESSY Ákos.

Az Országos Kutatási Tanács ezért akciót indított egy Országos Dokumentációs Központ létesítésére. A UNESCO az Egyesült Nemzetek Műszaki Segély programja keretében a thaiföldi kormány kérésére 1961-ben biztosította a terv megvalósítását, gondoskodva a speciális támogatásról. A UNESCO támogatása főleg abban állt, hogy néhány évre három - a különböző dokumentációs szolgáltatásokban jártas - tanácsadót küldött a célból, hogy a terv kidolgozásában és majdani megvalósításában - mintegy 21 ezer dollár értékű - berendezéssel és a dokumentációs központ alkalmazottainak oktatásával segítséget nyújtsanak.

A kormány az Országos Kutatási Tanácson keresztül 750 ezer dollár összegű tőkével gondoskodott egy modern dokumentációs központ építéséről és berendezéséről. Ez a központ a Thai Országos Dokumentációs Központ, amely 1964 májusában kezdte meg működését és azóta a dokumentációs szolgáltatások növelése terén gyors fejlődésnek indult.

A Thai Országos Dokumentációs Központot /Thai National Documentation Centre = TNDC/ úgy tervezték, hogy egyszerre több feladat elvégzésére legyen alkalmas. Mint dokumentációs központ: gondoskodik a dokumentumok beszerzéséről és az adatszolgáltatásról, bibliográfiák összeállításáról, egész Thaiföldön a tudomány és az ipar számára szükséges fordítások elkészítéséről. Mint tudományos könyvtár: megközelítően 2000 m² alapterületű raktárhelyiséggel és egy olvasóteremmel rendelkezik.

A Központ a vele azonos helyen alapított és az Alkalmazott Tudományos Kutatások Tanácsához tartozó kutatóintézetek részére szakkönyvtári szolgáltatásokat nyújt.

A TNDC létesítésének jelentősége természetesen csak az általános helyzet háttéréből, a tudományos könyvtárakra és a tájékoztató szolgálatokra vonatkozóan ítéltető meg.

Thaiföldnek jelenleg 60 tudományos könyvtára van, egy-két kivétellel mind a fővárosban: kezdve a jól képzett és tapasztalt könyvtárosokkal dolgozó két vagy három egész nagy könyvtártól a kisebbekig - amelyeknek kezelését gyakorlatlan és részfoglalkozású könyvtárosok végzik, - nagyság és hatékonyság tekintetében szegényesen felszerelt gyűjteményeket sorakoztatnak fel. A tevékeny Thai Könyvtári Egyesület létezésének köszönhető, hogy a könyvtárközi kölcsönzés jobb, mint azt várni lehetett volna, de még különböző tényezők akadályozzák, beleértve azokat a korlátozásokat is, amelyek általában a kormány ellenőrzésének tudhatók be. Ezeknek a könyvtáraknak állománya és szolgáltatásai a használók meghatározott köre számára rendszerint hozzáférhetők. A nagyobb könyvtárak közül egy-kettő dokumentációs szolgálatokat is végez /ilyen pl. az igénylők ellátása folyóirat-cikkekről készített mikrofilmekkel vagy fotokópiákkal/, ezeknek többsége azonban nem igyekszik a saját gyűjteménye mellett mást is felhasználni.

Ezeknek a könyvtáraknak egyesített állománykészlete - még akkor is, ha az mindenki számára hozzáférhető lenne - nagyon kicsi. Ésszerű becslés alapján 10 publikált dokumentum közül esetleg csak 1 olyan van, amelyben az országban - hozzáférhetősége alapján - egy thaiföldi tudós szükség esetén utánanézhethet. A fennmaradó 9 dokumentum jelenleg

csak külföldről szerezhető be. Ilyen helyzetben nyilvánvalóan nincs lehetőség komoly tudományos munka végzésére.

E helyzet javítására a TNDC azonnali programot dolgozott ki, mely szerint a meglévő óriási úrt a tudományos dokumentumgyűjtemény olcsó, gyors szolgáltatásaival kell kitölteni, így pl. olyan korszerű fotó-eljárások alkalmazásával, amelyek minden dokumentumnál felhasználhatók. A Bangkokban lévő könyvtárak állománya teljesen hozzáférhetővé vált azáltal, hogy ezeknek a könyvtáraknak a folyóiratállományáról a TNDC központi cédulakatalógust állított össze, így kérésre bármelyik folyóiratról mikrofilmje vagy fotokópiája beszerezhető. A folyóiratok 90 %-ára vonatkozóan a TNDC állandó kapcsolatban áll a világ mintegy 30 olyan dokumentációs központjával, melyektől a szükséges mikrofilmek beszerezhetők.

Ez összefonódik más olyan hasznos szolgálattal, mint pl. a bibliográfiai összeállítás és a fordítás, s így lehetővé teszi, hogy a tudós - ezeket felhasználva - haladjon munkájával. Ezt felismerte a TNDC, de ezeknél a hosszú időt igénylő megoldásoknál sokkal többet követelnek tőle.

A TNDC különböző módszerekkel dolgozik azért, hogy csökkentse a thaiföldi tudósok alárendeltségét, időmegtakarítás céljából a drága, különleges folyóiratokat külföldről hozatja be. A Központ saját könyvtári állományát tekintve a lehető leggyorsabban gyarapodik, nem utolsósorban olyan kiadványokkal, amelyek Thaiföldön kizárólag csak itt állnak rendelkezésre. A más könyvtárak számára adott bátorítás, segítség és tanácsadás a TNDC tevékenységének elismert részét képezi, különösen azóta, amióta az igények kielégítése terén bizonyos lépcsőzetesség alakult ki; a kutatási problémákkal először közvetlenül a szak-könyvtárhoz fordulnak és az országos központot csak elégtelen válasz esetén keresik fel.

A TNDC saját személyzete oktatási programjának kulcsa, hogy az óvatosan kiválogatott fiatal embereket - akik most ismerkednek a központban folyó tudományos tájékoztatás bonyolult folyamatával - megtanítsa, hogyan szervezzenek és működtessenek a természettudományok és műszaki tudományok legfontosabb területeivel foglalkozó speciális tájékoztatási központokat.

Reméljük, a fent leírt lépések - megtartva a thaiföldi tudományos tájékoztatás sajátos helyzetének megfelelő fejlődési irányt - lesznek azok, amelyek megelőzik a tudományos kutatók igényeit. Az ilyen program végrehajtása természetesen nem problémamentes, de a kormány messzemenő támogatása megteremti a lehetőségét annak, hogy a problémák inkább a megoldás, mint a keletkezés felé tolódjanak el.

Mind a TNDC-ben, mind pedig a tudományos könyvtárakban a legnagyobb szükséglet a képzés terén merül fel - különösen a külföldi tanulmányok vonatkozásában -, de súlyos probléma a könyvtárak állományának felfejlesztése is.

Thaiföldön teljesen tudatában vannak annak, hogy az együttműködés kétoldalu tevékenység. Hálásak azért a lehetőségért, melyet más

országok - ismereteik, könyvtáraik és szolgáltatásaik igénybevételére - biztosítottak számukra. Minden erővel azon vannak, hogy összegyűjtsék és feldolgozzák a thaiföldi tudományos irodalmat, és örömmel tesznek eleget bármely ezzel kapcsolatos kérésnek.

A TNDC-t azért létesítették, hogy sokoldalú dokumentációs szolgáltatással lássa el a Thaiföldi Alkalmazott Tudományos Kutatások Tanácsának személyzetét és más tudományos intézetek dolgozóit: kutatókat és műszaki személyzetet egyaránt.

A Központot 1964. december 2-án adták át hivatalosan és a szolgáltatások folytán felmerült kérések növekedése megfigyelhető az 1965-ös és 1966-os évben. Az elfogadott kérések száma az alábbiak szerint alakult:

	<u>1965</u>	<u>1966</u>
Ellátás dokumentummal	638	1702
Bibliográfiai összeállítás	46	36
Fordítás	55	63

A könyvtár állománya továbbra is gyorsan gyarapszik. A könyvszerzés 1965-ben 2500 kötet volt. Az év folyamán 7100 egység kutatási jelentést, bulletint stb. szereztek be. A tudományos folyóiratok száma kb. 700 félelőrl 1000-re növekedett és ezt a fejlődést is növelték a régebbi évfolyamok rendelkezésre bocsátásával.

Mikrofilmen és fotomásolaton rögzített információk iránt egyre nagyobb a kereslet. A felhasználók részéről ugyancsak növekvő igényként jelentkezett a tudományos folyóiratok cikkeinek sokszorosítása.

Összehasonlító számok az 1965-ös és 1966-os évekről:

	<u>1965</u>	<u>1966</u>
Mikrofilm /kocka/	19 138	28 490
Mikrofilmről készített fotoprint /oldal/	8 459	52 766
Közvetlen nagyított oldal	2 722	9 297
Igényelt munkák	476	1 139

Nehéz kérdésnek bizonyult megfelelő sokszorosítási lehetőségeket biztosítani a kérések teljesítésére. 1965-ben az összes elvégzett offset másolatok száma 1 065 410 nyomás /egyoldalas nyomtatás/ volt, ez alatt a másológépek 232 260 nyomtatást készítettek.

Végül, de nem utolsósorban, 1965. decemberében publikálták a List of Scientific Reports Relating to Thailand /A thaiföldi tudományos jelentések jegyzéke/ c. kiadvány 2. számát; amely a természettudományok és a műszaki tudományok különféle területeiről mintegy 2115 tételt tartalmazott.